

N:o 30.

Af Herr **Wallenberg, André Oscar:** *Om införandet af ett myntsystem, grundadt på Carolinen såsom myntenhet.*

Med anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till 1868 års Riksdag biföll Riksdagen, att tvänne guldmynt skulle präglas af den halt och vikt, som motsvarade 10 francs och 25 francs. Uti nådig Förordning af den 31 Juli 1868 förordnade Kongl. Maj:ts, dels att utmyntning af dukater skulle upphöra, dels att guldmynt skulle präglas, som till halt och vikt noggrant motsvara det enligt myntkonventionen af den 23 December 1865 af Belgien, Frankrike, Italien och Schweiz antagna tiofrancsstycket. Detta nya Svenska guldmynt benämnes *Carolin*. Kongl. Maj:ts förklarade sig derjemte sinnad, att framdeles, »så snart tjugufemfrancsstycken, utmyntade enligt grunderna i berörde konvention, blifvit satta i omlopp inom nämnda fyra stators områden», vilja förordna omprägling af sådana jemväl här i riket. Vi hafva således ett Svenskt guldmynt och hafva emottagit ett osvikligt löfte, att i sinom tid erhålla ännu ett.

Behofvet af reform i Svenska myntväsendet gör sig med hvarje dag mera gällande. Ingen bestrider Svenska silfverspeciens olämplighet, men ingen kan med hopp om framgång föreslå en förändring af densamma, hvilket endast skulle hafva till följd, att man tvänne gånger finge vidkännas olägenheterna af öfvergång från ett till annat myntsystem. Skälen för guldets antagande till myntfot äro i dagen liggande och för Sverige större än för något land, som ännu har silfvermynt till värdemätare. Vidsträcktheten af vårt land gör det företrädesvis önskvärdt, att till mynt begagna den metall, som inom ringa vikt innebär högt värde. Men icke

allenast inom landet uppkommer besparing i transportkostnader; vid den internationela beröringen blifva de minskade utgifterna för indragandet och utmyntning af metallisk valuta särdeles betydliga. Genom Kommers-kollegii uppgifter om vaxelrörelsen, hvarur ett utdrag meddelas, framgår tydligen, att två tredjedelar af förekommande vaxelsluten äro i guldvaluta och endast en tredjedel i silfvervaluta. Då dertill kommer, att sannolikt i denna sistnämnda tredjedel igenfinnes större belopp vaxlar, dragna på krediter än på de förstnämnda två tredjedelarne af totala vaxelsluten, så inuses lätt, att största delen af den betalning, Svenska nationen erhåller för sina utskeppade produkter och förtjenta frakter, utgöras af guldvaluta. Men för öfverskottet af denna guldvaluta måste vi, så länge vi här i landet hafva silfver till värdemätare, inköpa sådant, hittransportera och utmynta det. Denna indragning behöfver icke kosta mer än $\frac{1}{4}$ procent för guld, men skall guld förvexlas till silfver och detta hitföras, så anser jag denna operation ej i allmänhet kunna åstadkommas billigare än 3 pro mille utöfver hvad kostnaden för guldets indragning utgjorde. Som bekant är, kostar utmyntning af silfver $5\frac{1}{2}$ pro mille *mera* än utmyntning af guld, hvartill kommer kostnaden för kopparen, som får af Staten tillsläppas och ej är någon obetydlighet. Denna skilnad i kostnaden, uppgående till $8\frac{1}{2}$ pro mille kan helt och hållet besparas, sedan landet antagit guld till värdemätare.

Men i samma mån den internationela myntreformen går framåt, i samma mån minskas behovet att hitföra guld och låta utmynta det, ty vårt eget mynt blifver icke, såsom nu är händelsen, så fort det kommer i främmande händer, nedsmält. Detta är för resten alltid fallet, när en fåtalig nation äflas att hafva ett myntsystem för sig, som alltid ådrager densamma olägenheter och förluster. Då vi nu genom Carolinen hafva en passande anknytningspunkt till det myntsystem, som har största sannolikhet för sig att inom den civiliserade verlden vinna utbredning, så är enklast, att antaga Carolinen till *myntenhet* och dess tiondedel till *räkneenhet*. Af ålder har i Sverige brukats att hafva en myntenhet och en annan räkneenhet, hvilket medför den fördel att myntenheten kan vara af större värde och således ett med stor noggrannhet till vigt och halt bestämdt myntstycke. Så har silfverspecien varit myntenhet, under det man tid efter annan till räkneenhet begagnat daler, riksdaler banko och ännu i dag riksdaler riksmünt. Jag tillåter mig föreslå att den nya räkneenheten må kallas *Mark* och att denna indelas i 100 *öre*. Mark och öre äro välbekanta benämningar inom Svenska myntväsendet, och att vi nu en kortare tid begagnat »öre riksmünt», kan så mycket mindre åstadkomma någon förblandning, som denna underafdelning icke ännu trängt djupt ned i allmänhetens föreställningssätt. Det silfvermynt, som präglas i öfverensstämmelse med myntkonventionen af den 23

December 1865, förklaras vara skiljemynt och endast antagligt i en och samma liquid till belopp af högst 10 mark; sammaledes kopparmyntet endast antagligt i en och samma liquid för ett belopp af högst 100 öre. Tillförene har Kronan fritagit sig från att erhålla större belopp skiljemynt i liquid, men detta är icke rätt, ty då det är och bör vara Kronan ensam förbehållet att låta utmynta skiljemynt och således på henne ankommer, huru stor qvantitet deraf utlemnas i allmänna rörelsen, så bör Kronan, men ingen annan, anses pliktig att i liquid mottaga skiljemynt till hvad belopp som helst.

Då det nya silfvermyntet, om man räknar efter nuvarande värdeförhållanden, skulle innebära ett metallvärde af $6\frac{1}{2}$ på nittio eller mer än 7 procent mindre än Carolinerna, för så vidt olika metaller kunna efter vigtenhet med hvarandra jemföras i värde, så uppkommer, i fall man räknar myntningskostnaden till en procent och öfriga kostnader för myntverkets underhåll till $\frac{1}{2}$ procent, en sannolik vinst af närmare 6 procent å det utmyntade beloppet. Denna vinst bör särskildt för myntverkets räkning uti Kongl. Statskontoret insättas och förräntas, samt icke förryckas till något annat ändamål, än myntverkets hållande i tidsenligt skick och omprägling af förslitet Svenskt mynt, hvilket vanligen blifver af nöden i större skala hvar 30:de år. Man har tillförene af brist på bestämmelser i detta viktiga hänseende vältrat kostnaden för skiljemynts omprägling på Riksbanken, men detta torde få anses härflyta från den rådande förbistringen i allmänna föreställningsättet, som icke känt till den viktiga skilnaden emellan *mynt* och *banksedlar*. Riksbanken åligger att draga ur rörelsen sina förslitna banksedlar och ersätta dem med nya; hvaremot det åligger Kronan att draga ur rörelsen förslitet mynt och ersätta detsamma med nytt, enär rättigheten att slå mynt i alla länder är ett *regale*. På det af mig uppgifna sätt kan hela denna angelägenhet besörjas, såväl hvad öfvergången från det nuvarande till det nya myntsystemet beträffar, såsom och landets behof af fortfarande lagenligt mynt tillgodoses, *utan* allt statsbidrag.

Såsom oeftergifligt vilkor måste iakttagas, att vid liquider af äldre förbindelser ingen hvarken förlorar eller vinner på förändringen i myntväsendet. Det måste derföre fortfarande vara möjligt, att efter lydelsen kunna infria förbindelser å silfvermynt, äfven om dessa ej förr än efter en längre tid skulle förfalla. Af Kongl. Maj:ts Förordning om rikets mynt den 3 Februari 1855 böra de bestämmelser fortfarande bibehållas, som gälla utmyntning af *hel riksdaler silfver* och af *½-dels riksdaler silfver* eller den nu varande räkneenheten riksdaler riksmünt. Genom dessa bestämmelsers bibehållande kunna framtida liquider, utfästade uti såväl riksdaler specie som riksdaler riksmünt, efter förbindelsens lydelse fullgöras.

Alla öfriga bestämmelser uti sist berörda myntordning kunna upphöra att vara gällande, så snart skiljemynt af nya valörer hinner präglas. Det nu i omlopp varande silfvermynt af mindre valörer än $\frac{1}{4}$ -dels specie bör förklaras vara skiljemynt, deraf ingen är pliktig i en och samma liquid emottaga mer än 4 Riksdaler Riksmünt.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, får jag vördsamt föreslå, det Riksdagen behagade för sin del besluta:

- 1:o. Det guldmynt, som enligt Kongl. Förordningen af den 31 Juli 1868 benämnes Carolin, deraf 31 = 100 gram $\frac{1}{1000}$ -delar fint guld, skall vara Svenska myntenheten.
- 2:o. Jemte Carolin kommer jemväl ytterligare ett guldmynt om $2\frac{1}{2}$ Carolin att utpräglas.
- 3:o. Tiondedelen af en Carolin benämnes Mark och skall blifva det nya myntsystemets räkneenhet; denna Mark indelas uti 100 öre.
- 4:o. Silfverskiljemynt utpräglas efter 20 mark = 100 gram $\frac{1}{1000}$ -delar fint silfver.
- 5:o Efter denna halt och vigt utmyntas af silfver
  - 2-Markstycken.
  - 1-Markstycken.
  - 50-Örestycken.
  - 20-Örestycken.
- 6:o. Ingen, utom Kronan, är pliktig att i en och samma liquid emottaga mer än tio mark i silfvermynt.
- 7:o. Af den blandning, bestående af 95 delar koppar, 4 delar tenn och 1 del zink, som kallas myntmetall, utmyntas 80 öre = 100 gram.
- 8:o. Af koppar-skiljemynt utpräglas
  - 5-Örestycken,
  - 2-Örestycken.
  - 1-Örestycken.
- 9:o. Ingen, utom Kronan, är pliktig emottaga i en och samma liquid mer än 100 öre kopparmynt.
- 10:o. I enlighet med Kongl. Myntordningen af den 3 Februari 1855 komma 2:ne myntstycken, *hel riksdaler specie* och en fjerdedels riksdaler specie efter 1830 års myntfot att tillsvidare vid Kongl. Myntverket utmyntas.
- 11:o. Allt mindre silfvermynt än $\frac{1}{4}$ -dels riksdaler specie förklaras från och med år 1870 vara skiljemynt, deraf ingen utom Kronan är pliktig, att i en och samma liquid emottaga mer än 4 Riksdaler Riksmünt.
- 12:o. I afseende på *remedium* af vigt och finhet å skiljemyntet, komma nu varande bestämmelser i tillämpliga delar blifva gällande.

Under förutsättning det Riksdagen behagade gilla mina gjorda förslag tillåter jag mig vördsamt hemställa, det Riksdagen behagade till Kongl. Maj:t öfverlemnna att bestämma tidpunkten, när förordningar i dessa ämnen böra utfärdas.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1869.

A. O. Wallenberg.

År 1864.

	Pund Sterling.	Hamb. Bko Mark.	Francs.	Floriner Holl. kur.	Mark Lübsk Kur.	Ame- rik. Dol- lars.	R:dr Preuss. Kurant.	Silfver- Rubel.	Danska Rbdr.	Finska Mark.	Norska Specier	Summa Sv. R:mt R:dr.
Stockholm	2,621,915	29,770,417	11,288,976	1,395,689	26,036	1,195	39,481	322,363	158,240	3,558	4,190	97,248,344
Göteborg	1,914,675	11,446,184	7,131,363	214,615	—	—	1,824	—	26,344	—	—	54,454,969
Summa	4,536,590	41,216,601	18,420,339	1,610,304	26,036	1,195	41,305	322,363	184,584	3,558	4,190	151,703,313

År 1865.

Stockholm	2,104,185	24,410,780	19,011,908	1,385,130	29,418	419	26,517	333,112	85,534	—	14,971	86,184,207
Göteborg	1,899,891	10,959,574	8,746,806	277,647	—	—	31,655	—	2,460	—	—	54,840,470
Summa	4,004,077	35,369,716	27,858,714	1,662,777	29,418	419	58,172	333,112	87,994	—	14,971	141,024,677

År 1866.

Stockholm	1,749,119	21,717,464	18,585,510	1,310,648	36,930	1,291	102,520	362,304	108,278	3,786	6,090	76,521,505
Göteborg	1,940,455	12,496,959	8,874,051	237,349	—	—	12,428	—	1,800	—	—	57,887,196
Summa	3,689,574	34,214,423	27,459,561	1,547,997	36,930	1,291	114,948	362,304	110,078	3,786	6,090	134,408,701

År 1867.

Stockholm	1,929,685	22,395,671	18,615,464	1,229,582	12,844	1,054	23,615	269,312	69,045	37,631	2,700	80,888,628
Göteborg	2,262,710	9,999,377	10,145,505	186,861	—	—	13,950	—	167,781	—	—	61,775,808
Summa	4,192,395	32,395,048	28,760,969	1,416,443	12,844	1,054	37,565	269,312	236,826	37,631	2,700	142,664,436

Året.	Guldvaluta, R:mt.	Silfvervaluta, R:mt.	Guldvaluta pro- cent af hela vexe- lomsättningen.	Silfvervaluta pro- cent af hela vexe- lomsättningen.
1864	94,925,745	56,777,568	63	37
1865	92,133,231	48,891,445	65	35
1866	86,188,057	48,220,643	64	36
1867	96,174,960	46,489,475	67	33

N:o 31.

Af Herr **Wallenberg, André Oscar:** *Om ändring i lagen angående den s. k. myntbestämningen den 1 Mars 1830.*

Då jag hyser den öfvertygelse, att ingen emot sin vilja bör kunna tvingas att i liqid emottaga annat än fullgodt mynt, anser jag, att berörda lag, som tydligen endast är afsedd att gälla Riksbankens förhållanden, bör erhålla ett förtydligande, i hvilket afseende jag tillåter mig vördsamt föreslå, det Riksdagen för sin del behagade besluta, att 4 § må erhålla följande lydelse:

Alla liquider och betalningar till Sveriges Riksbank och dess lånekontor kunna hädanefter såsom hittills i Riksbankens sedlar fullgöras, der ej annat förbehåll gjordt är.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1869.

A. O. Wallenberg.